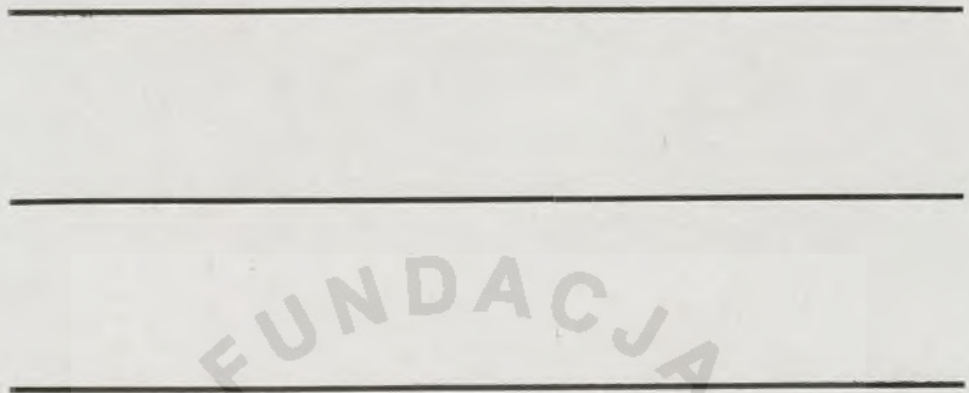

MEMORIAL

Generał Marii Wittek

K. Międzykorska zsi. teatr
A. Bajdak spec VII 2015

adres:
ul. 03-913
ul
tel

AK
4-4a
Powstanie

++ 2010

SUKOWSKA Maria

zam. Dmochowska (1953)

ps. "Maryla"

562/4SK
1

AK 44a
Ponstwień

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 562/486

SUKOWSKA Maria

zam. Smochowska

ps „Maryla”

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 -- relacja właściwa ✓ K. 1. 5. 1-2

I/2 -- dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 -- inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 -- dot. rodziny relatora

III/2 -- dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 -- dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 -- dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

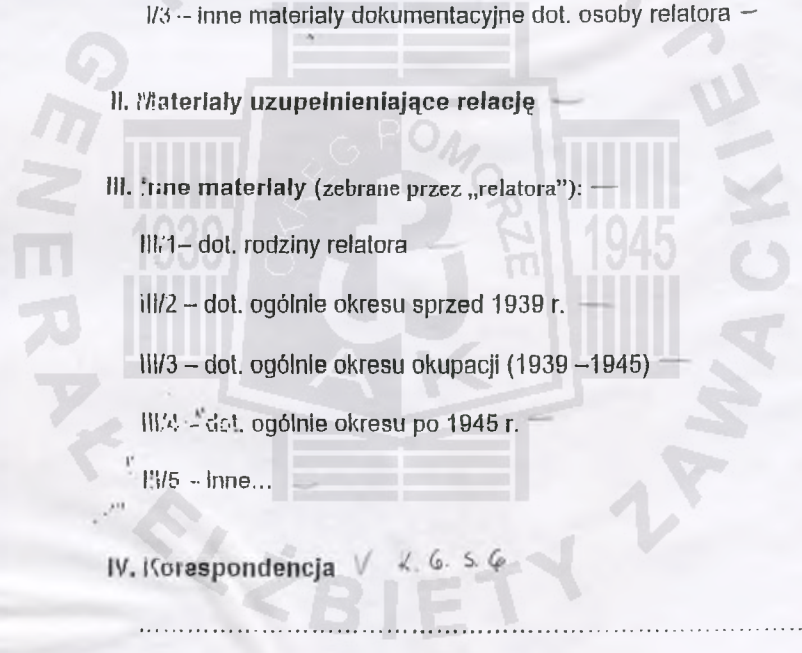
III/5 -- Inne...

IV. Korespondencja ✓ K. G. S. G

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓

VI. Fotografie —

I/1 Relacja

Relacja własna Marii Dmochowskiej z d. Sułowskiej AK 4-re Powstałe
Warszawie, ps. "Maryla" mpS. org. K. 1.5. 1-2

Dłh

MARIA DMOCHOWSKA zam. ul. Angorska 3 m.25, 03-913 Warszawa, tel. 617-42-65
Maria Dmochowska, ur. Sułowska - 14, 11.1926 r. w majątku Głosków, pow. Grójecki, córka Stanisława Sułowskiego i Kazimierzy z Rozwadowskich. Rodzice należeli do warstwy ziemiańskiej i gospodarowali na wsi aż do utraty majątku w latach kryzysu 1935/36 r. Ojciec do końca życia był kierownikiem państwowych majątków ziemskich, matka kierowała przedszkolem przy PGR i świetlicą młodzieżową, a po śmierci męża w 1956 r. pracowała w Państwowym Domu Opieki dla Dorosłych w Kielcach jako pracownik kulturalno-oświatowy.

W latach okupacji 1940 - 1944 mieszkałam w Warszawie z rodzicami i rodzeństwem przy ul. Piusa XI 23 m.7. Uczęszczałam do Zawodowej Szkoły Krawieckiej ss Nazaretanek przy ul. Czerniakowskiej 137, pod szyldem której ukończyłam w procesie tajnego nauczania gimnazjum i I klasę liceum ogólnokształcącego. Od roku 1943 należałam do II Batalionu Szturmowego "Odwet" pod dowództwem ppor. Juliusza Sobolewskiego ps. "Roman". Wprowadził mnie do konspiracji kolega kpr. podch. Zbigniew Bojarski ps. "Połaniecki", d-ca drużyny w tym batalionie. Od maja 1943 należałam do VIII sekcji sanitarnej, gdzie pod kierunkiem sekcyjnej Krystyny Jareckiej ps. "Krystyna" ukończyłam kurs sanitarny i podstawy kursu wojskowego. W czasie okupacji - niezależnie od przynależności do "Odwetu" pracowałam w Małym Sabotażu /1943/44/.

W czasie Powstania Warszawskiego batalion nasz miał przydział na Kolonii Staszica. Byłam sanitariuszką w punkcie sanitarnym przy ul. Langiewicza 5 i razem z 4-osobowym patrolem /Zofia Borowska, Janina Chorzewska, Maria Radzicka i Maria Sułowska/ od pierwszej godziny Powstania zносиłam rannych z ulic Kolonii Staszica. Batalion brał udział w walce o zdobycie Willi przy ul. Sędziowskiej 1 - 3 obsadzonych przez oficerów artylerii przeciwlotniczej. W trakcie znoszenia rannych kol. Maryla Radzicka została ranna w ramię. Kolonia Staszica została okrążona ze wszystkich stron przez Niemców, a 3-go sierpnia rozpoczęły pacyfikację oddziały Kamińskiego RONA. Pełniłam służbę sanitarną i łączniczą przez 9 dni pobytu na Kolonii Staszica. Od 10.VIII.44 zostałam wraz z pozostałymi sanitariuszkami i żołnierzami "Odwetu" przeprowadzona przez łącznika do Śródmieścia i kwaterowałam w gmachu Architektury przy ul. Lwowskiej 12, a po jej zbombardowaniu przy ul. Nowakowskiego 20. Pełniłam funkcję sanitariuszki w szpitalu polowym "Sano" i służbę wartowniczą. Po Powstaniu wyszłam z ludnością cywilną i zostałam wywieziona przez Niemców do Berlina. Pracowałam w szwalni przy Friedrichstrasse. Wróciłam do kraju w maju 1945 r. Maturę zdałam w 1946 r. w III Miejskim Liceum dla Dorosłych na Żoliborzu. W latach 1946 - 1952 pracowałam dorywczo i studiowałam: Ukończyłam Wyższą Szkołę Higieny Psychiczej - 1952 - dyplom, magisterium na wydz. Psychologii i Pedagogiki Uniwersytetu Warszawskiego - jako ekstern - otrzymałam w 1960 r. Pracowałam kilkadziesiąt lat w Instytucie Pedagogiki przy ul.

I/1/2

Górczewskiej 8 /18 lat/ a następnie w Instytucie Programów Szkolnych i Instytucie Kształcenia Nauczycieli. Doktorat z psychologii zrobiłam w r.1970. Jestem autorką kilku książek naukowo-dydaktycznych z dziedziny pedagogiki przedszkolnej i kilkudziesięciu artykułów z tej dziedziny. Przez kilka lat prowadziłam wykłady i ćwiczenia oraz seminarium magisterskie na zaocznych studiach dla magistrantek wychowania przedszkolnego. W 1981 r. w grudniu przeszłam na wcześniejszą emeryturę /55 lat/. W latach 1980/81 byłam współzałożycielką koła Solidarności w Instytucie Kształcenia Nauczycieli. W stanie wojennym pracowałam społecznie w Prymasowskim Komitecie Charytatywno-Społecznym, który pomagał politycznie więzionym i ich rodzinom. Fragmenty mojego pamiętnika z okresu stanu wojennego zawarte są w publikacji "W stanie" opracowanym przez Wydawnictwo "KARTA".

Jestem mężatką od 1953 r. Mam syna Rafała i córkę Dorotę. Oboje założyli rodziny. Dorota wyszła za mąż za Francuza Maurice Idoux i mieszka w Wersalu. Oboje moich dzieci ukończyło wyższe studia. Syn jest grafikiem, córka po trzech latach SGPIIS ukończyła w Paryżu podyplomowe studia turystyczne.

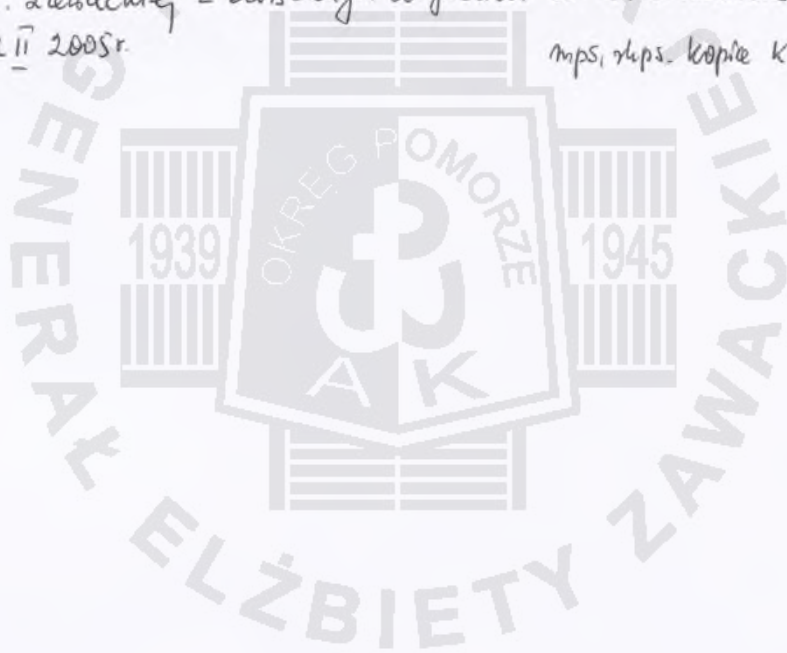
W czasie wojny w 1943 r. straciłam starszego brata Jerzego, który zginął podczas wykonywania wyroku na konfidencie. Był mój brat członkiem Stowarzyszenia Polskich Socjalistów.

W r.1949 został aresztowany mój młodszy brat Tadeusz przez UB i skazany na 8 lat więzienia /ul.Rakowiecka, Rawicz, Strzelce Opolskie/ Wyszedł w 1954 r, a ja w związku z jego aresztowaniem utraciłam pracę i poszukiwałam jej bezowocnie przez pół roku, zanim przez znajomości zostałam przyjęta do Instytutu Matki i Dziecka przez Dyrektora prof. Barańskiego.

Po zakończeniu wojny nie należałam do żadnej konspiracyjnej organizacji. Po przejściu na emeryturę przez 6 lat przygotowywałam monografię II Batalionu Szturmowego "Odwet"AK, która własnymi środkami Srodowiska żołnierzy "Odwetu" została wydana w 1000 egzemplarzy w 1993 r.

IV Korespondencja

1. Pismo prof. Elżbiety Lurackiej, Toruń, 5 XII 2003 do Marii Dmochowskiej
mps. kopia, k. 1. s. 1
2. List E. Lurackiej do M. Dmochowskiej, Toruń, 15 I 2004 r.
mps. kopia k. 1. s. 2
3. List E. Lurackiej do M. Dmochowskiej, Okr. IV 2004 r.
mps. kopia k. 1. s. 3
4. List E. Lurackiej do M. Dmochowskiej, XII 2004 rps. kopia k. 1. s. 4
5. Pismo E. Lurackiej do M. Dmochowskiej z datą Toruń, 7 I 2005 r.
mps. kopia k. 1. s. 5
6. Pismo E. Lurackiej z odrębnym dopiskiem do M. Dmochowskiej
Toruń, 22 II 2005 r. mps. rps. kopia k. 1. s. 6

IV/1

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUN • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/AK, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU • NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Toruń 5 XII 2003 r.

h.dz. 8023 / E2 / 03

1 kopia u E2

Do M. Dmochowskiej

Droga Pani Mario,

Kiedy zabrałam się do pisania różnych życzeń świątecznych, skierowałam je także do Pani z wdzięczności za stworzenie pięknie funkcjonującego Klubu „Grota” – i wówczas przyszedł mi do głowy taki pomysł:

Może jedno spotkanie Klubu dałoby się poświęcić służbie kobiet? Wydaliśmy książkę, blisko 500 stronicową „Sylwetki kobiet-żołnierzy” (której kilkadziesiąt egzemplarzy właśnie przesyłamy w depozyt do Warszawy i p. Iza Kuczyńska zechce dostarczyć Pani egzemplarz).

Jest także daleko zaawansowane przygotowanie do druku I-go z 4-ch tomów *Słownika Kobiet odznaczonych Orderem Wojennym Virtuti Militari* (zawiera 90 na ogółem 317 nazwisk) a potrzebne jest mnie, jako redaktorce, zainteresowanie *Słownikiem* środowisk kombatanckich, pomocne może przy opracowywaniu dalszych jego tomów.

Proponujemy jako główną referentkę p. Janinę Kurowską – poproszę ją o artykuł na temat WSK. Ona dobrze ukaże „Grota”, bombardującego meldunkami Londyn o prawa żołnierskie dla kobiet (wysłał nawet mnie w 1943 r. do Londynu dla spowodowania odpowiedniego dekretu Prezydenta RP jako koniecznej legalizacji służby kobiet). Można też zaprosić gen. Komornickiego, Kanclerza kapituły Orderu VM i dr. ppłk. Suleja – mógłby mówić o trudnościach w szukaniu źródeł biograficznych; także prof. Krystynę Kabzińską redaktorę *Sylwetek*. Ktoś mógłby mówić o Marii Wittek, która dwukrotnie odznaczona VM powinna mieć Złoty Krzyż VM - może dr Krawczak, dyrektor Archiwum Akt Nowych. Można także zaprosić którąś z żyjących warszawskich kobiet odznaczonych Virtuti Militari. Może byłoby to dobre spotkanie Klubu więc przekazuję ten pomysł do rozważenia. Byłoby też dobrze część tego spotkania klubowego przenieść do Lesznieńskiego Klubu „Grota” (należę do Rady Honorowej tego Klubu).

Zatęgam wyrazy szacunku i serdecznej
solidarności ze współdziałaniem z nami

Elżbieta Zawacka

Zet.
Zyczenia świąteczne

L.dz. 51 / E2 / 09

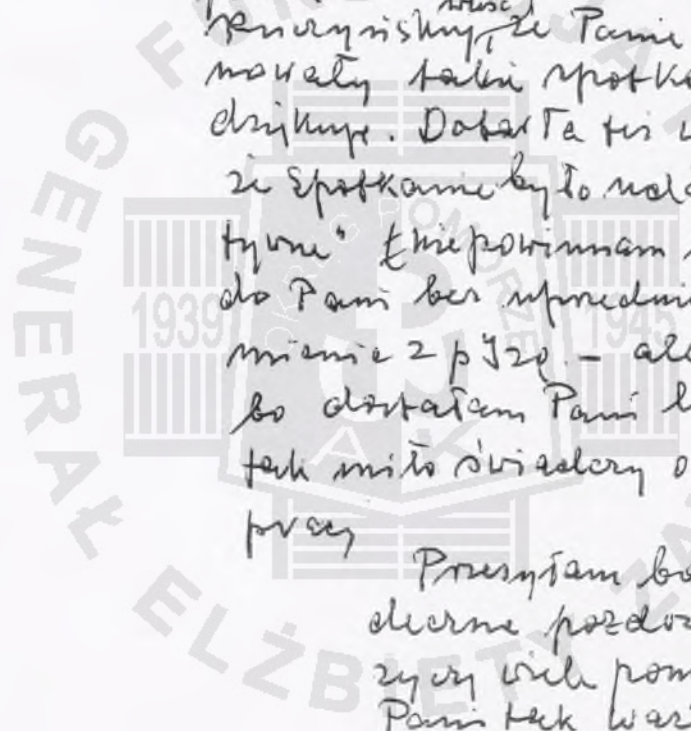
1 kopia u E2.

Do M. Dmochowskiej

Torun 15 I 04

Szanowne Drogie Pani Merio,
 Dziękuję bardzo za ten miły list i wiadomość o spotkaniu Klubowym na temat WSK. Już po mojej do Pani prośbie otrzymałam od p. J. z Przemysku, że Pani już zaplanowała takie spotkanie. Bardzo dziękuję. Dodałam też wiadomości, że spotkanie było wykonane i "efektywnie" i nie powinno być przesady do Pani bez uprzedniego porozumienia z p. J. - ale nie zależy, bo dostaję Pani list, który tak mi to świadczy o naszej wspólnej pracy.

Przesyłam bardzo serdeczne pozdrowienia i życzę wielu pomysłów i u Pani tak waring pracy
 Elżbieta Żurczak

Do M. Dmochowskiej 1 kopia uEZ^{IV/3}
Termin: kwiecień 2004

Szanowna Droga
Pani Mario

Przesyłam Pani bardzo
serdeczne życzenia
Miłych, Zdrowych Świąt
w gronie Bliskich
tak bardzo wdzięczna za
współdzielenie

Serbickie Żelazce

Zależy mi na informacji o naszej
pracy, co Pani myśli o
roku 2005 jako Roku Genewa i
Kittik? Pomóż Pani? Z.

L. dz. 3742/F.2/04

Do M. Dmochowski

kopie

Toruni Gwarodkie 2004 17/4

Stanowim Anzga Pam Maria
Prusytam Pam najser-
deczynym zyczenia Radostny
Spokojny w gronie Najbliz-
nych Gwarodki

i Szczęśliwego Nowego Roku

Chciałabym, żeby Pani wiedziała,
że bardzo jestem Pani
wdzięczna za współdzia-
łani z Mamą - tak cenne
i tak potrzebne -

i wiem, że będąc two-
ją matką i córką
najbardziej się dziękuję

Elżbieta Zawacka

Nas nie stanie

Lecz Ty nie zginiesz

Pieśń Cię weźmie

Legenda przechowa

Wichrem chwały

W historię popłyniesz

Armio Krajowa

Dot.
List E2 do G. Kacymiskiego
21 kam. nr 17
31 Białełym wr 2/2004

Kopie

Toruń 7 I 2005 r.

L.śz. 15 / E2 / 05

Do M. Dmochowskiej

Droga Pani Mario,

Dziękuję za zaproszenie na styczniowe spotkanie Klubu „Grotą”, w którym niestety nie mogę uczestniczyć. Byłabym ogromnie uradowana, gdyby Pani znalazła na tym spotkaniu sposobną chwilę na złożenie obecnym na nim kombatantkom moje – to znaczy honorowej przewodniczącej „Memoriału Generał Marii Wittek” - bardzo serdeczne życzenia noworoczne pomyślności i dobrego współdziałania z „Memoriałem”. A może dałoby się nawet, choćby w dużym skrócie, przekazać moje marzenia noworoczne na rok 2005, na rok obrany przez nas jako Rok Upamiętniania Wojennej Służby Polek. Dwa są takie moje największe marzenia:

- Aby jako spuścizna naszego wojennego pokolenia kobiet został wzniesiony pomnik poświęcony poległym obrończyniom niepodległości czasu II wojny światowej. Piękny pomnik-symbol (rangi niewiele mniejszej od warszawskiego pomnika Polski Walczącej). Nie znajduję dotychczas, ani w kraju, ani poza nim, żadnego miejsca wspominającego o ofierze życia, poniesionej przez żołnierzy-kobiety. A mógłby pomnik ten stanąć przed Muzeum Powstania Warszawskiego.

Obecnie ważnym zadaniem toruńskiego Archiwum WSK jest uzupełnienie wykazu poległych kobiet czasu II wojny światowej sporządzonego przez Komisję Historii Kobiet Marii Wittekówny.

- A drugie marzenie (o którym pisałam do Prezydenta Kaczyńskiego), aby w Muzeum Powstania znalazła się wielka Sala Muzealna, poświęcona Wojskowej Służbie Polek we wszystkich formacjach II wojny światowej, a w tej sali wielka galeria portretów kilkudziesięciu najbardziej zasłużonych kombatantek.

Z serdecznym pozdrowieniem
i podziękowaniami z góry

Elżbieta Zawacka

l.dz. 710/E2/05

kopie

Toruń 22 II 2005 r.

Do M. Dmochowskiej

Szanowna Pani,

Przesyłam projekt „Apelu o upamiętnianie służby wojennej kobiet, o uczczenie poległych w walce o niepodległość Polski”. Czy uważa Pani ten „Apel...” za potrzebny? Jeżeli tak, czy ma Pani jakieś uwagi i zastrzeżenia do jego treści? Może zaproponuje Pani wymienienie jeszcze innych osób do współdziałania? Czy zgadza się Pani na podanie Pani adresu dla celów korespondencyjnych? Adres taki miałby jakoś przybliżyć sprawę osobom z Pani terenu, które zechcą włączyć się do pracy. Będę wdzięczna za wszelkie uwagi.

Ponieważ sprawa z różnych względów jest pilna, bardzo proszę o odwrotną odpowiedź. Brak odpowiedzi w najbliższych dniach przyjmuję jako zgodę na moją propozycję.

Z serdecznymi pozdrowieniami i podziękowaniami

Elżbieta Zawacka

Szanowne Drodze Pani Mario

- Dziękuję za piękny krzyżek „Operacja Burza”, jest dla nas bardzo cenna
 - Bardzo pilnie czekam na zapowiadane opismo o „Apelu” a także na listy „Galeria kobiet”
- Jaki jest Pani zdanie o tych naszych posymponach?

Bardzo serdecznie pozdrawiam

24 II 05 Elżbieta Zawacka

PS. Mi mam adres prof. R. Kevsten;
co Pani sądzi, czy należało by zostawić
w zwł. adresatach?

24 II
11 Apel...

9.562/484

† 2010

SUKOWSKA Maria

z em. Dmochowska

ps. "Maryla"

Wypisy z źródeł
nazwiskowe karty reformacyjne

AK W-ka
Poustać się w.

i

J. 562/USK

AK W-10a

Polstawa W.

SUKOWSKA Maria

zam. Otmochowska

ps. 'Sierpień'

Żołnierka AK. Podczas Parostawu Warszawskiego była sanitariuszką w bat. szturmowym "Odrę", wywieziona do Berlina na roboty przymusowe. W 1945r. wróciła do Warszawy, ukończyła studia pedagogiczne i obroniła doktorat. Na emigr. warszawskiej pracowała jako edytor. W 1993r. opublikowała książkę "Batalion Szturmowy "Odrę". Odzn. Warszawskim Krzyżem Powstańczym, Krzyżem AK, Medalem za W-10 i in.

zob. Del. nr. J. 562/USK

A. Roj 2015

i

J. 562/1686
SUKOŃSKA Małgorzata, z domu Dmochowska

AK UWA
Poustać

Dnia 12 czerwca 2010 roku odeszła

ŚP

dr

Maria Dmochowska
z domu Sułowska

żołnierz AK, powstaniec warszawski,
autorka monografii oddziału „Odwet II”
oraz licznych prac z zakresu psychologii.

Wspaniała Matka i wspaniały Towarzysz naszych spływów kajakowych
i wędrowek górskich, m.in. Lodowy, Baranie Rogi, Orla Perć.

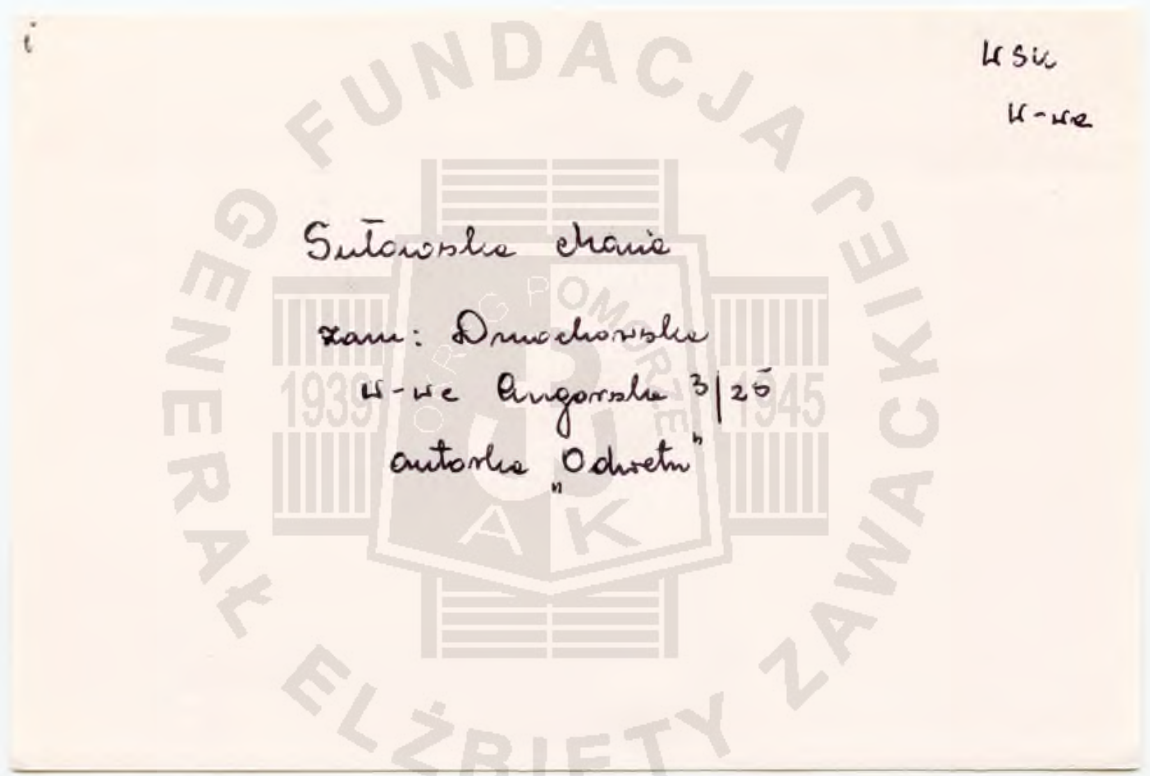
Kiziułku, dzięki wielkie, że byłeś w naszym życiu.
Będziemy o Tobie pamiętać do końca swych dni.

Całym sercem jesteśmy z

Rodziną Kizi

Konrad z Małgosią, Monika z Marią, Kasia z chłopcami

A. Roj 2015

K 56
K-42

Sutowska Maria
zame: Dmuchowski
4-4c Angorska 3/25
autorka "Odrodzenie"

FK
15-159

Sułkowska - Dmochowska Maryla (lub Maria)

Anna Szamra: meldok. b. 564/10SK

K. Kim '97

Smtownku Jane

Wsk

W-we

Ł ciosty radu. Dmochowka

Maria Dmochowska

Wła Angorska 3/25

ambarka "Odroda"

Terese Bajerowska - T. 2130

Wła

ambarka "Cudni miod" "

zob Kertle L 526/93

Bułtowski Memo

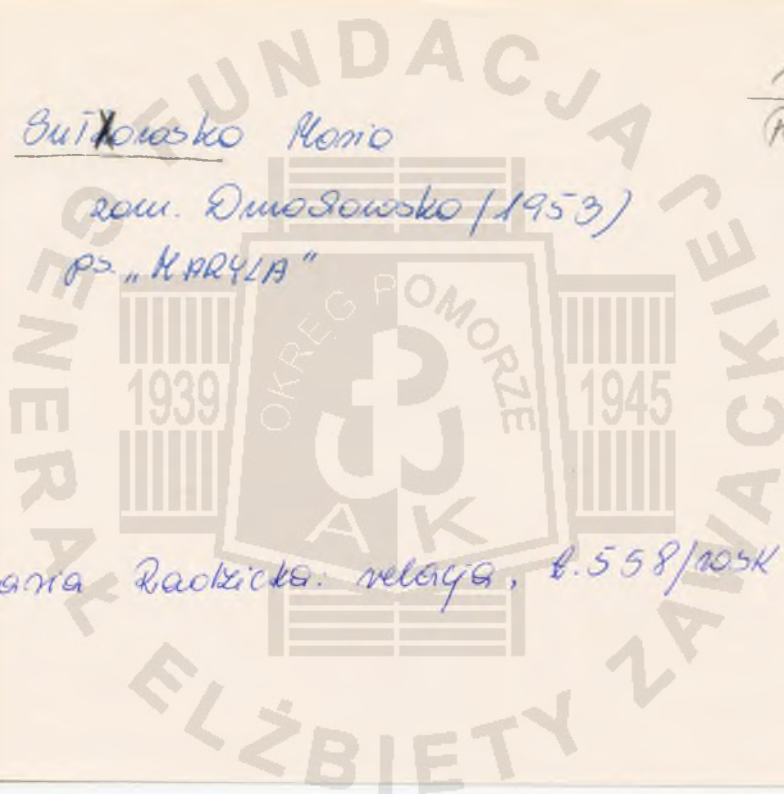
roz. Dmochowski (1953)

ps. "KARYZA"

Maria Radzińska: relacja, b. 558/105K

Włocławek '81

FK
107-100
Paoob

Warszawa
PK

Sutowska Maria

ur. 1926 zam. Dmochowska

W "Odwecie" V 1943 - VIII sekcja

Kurs sanitarny. Powielanie skryptów
wojskowych w Instytucie Głuchoniemych
Powstanie punkt sanitarny Langiewice 511 g
W Śródmieściu służyła sanitarno-wartowniczo
Wyrzeczona do Berlina pracowała w szwalni

Maria Sutowska Dmochowska

II Batalion Szurmowy "Odwet"
Armii Krajowej

Drut 2001

kol. wyd 1992

SULOWSKA Maria

**Firma Handlowo - Usługowa
„DIADA”**

86-200 Chełmno-Grubno
Tel. 86 - 28 - 48